03/08/2021

Молебният канон на Света Богородица

Времето от 1 до 15 август е период в църковната година, през който православните се обръщат към Пресвета Богородица, с очи изпълнени със съкрушение. В двете седмици преди празника Успение Богородично църковните камбани бият тържествено вечер и тълпи от вярващи се стичат в храма да пеят Молебния канон на Света Богородица.

Разбира се, ние имаме подобно разкаяние през време на четенето на Акатиста към Пресвета Богородица (който се чете през Великия пост бел. ред.). Но трябва да имаме предвид това, че в акатиста преобладаващият тон на химните е величанието на жената, която „стана Майка Божия“, а в Молебния канон през август тонът е по-тъжен, отразявайки болката на дълбоко страдащата душа, която търси утеха от нашата Пресвета Владичица Богородица.

Със сигурност никой вярващ не е оставен недокоснат от завладяващите стихове на молебдния канон, които говорят за страданието на душата и тялото. Тук не се занимаваме с болката на отчаянието, която често води до неверие и отстъпничество. Болката на тези, които страдат по Бога, е болка, която те разпознават като очистване и въздигане. Защото макар и да ги натъжава и ранява, не ги отчуждава от Бога, но по-скоро ги доближава до Него. Ето защо болката се увеличава и в същото време намалява в следния стих:

„Погледни добросърдечно, всевъзпявана Богородице, на моето тежко телесно страдание и изцери душевната ми болка“.

Ако слушаме стиховете от молебния канон без да обръщаме подобаващо внимание, бихме могли да кажем, че някакъв анонимен химнограф пише за обичайните трудности и душевни, и телесни, които вярващите изпитват. Защото, наистина, няма християнин, който да не е издържал многократно на смущенията на страданията или никога да не е изпитвал изкушения.

Ако прочетем канона с по-голямо внимание и ако се задълбочим в това свещено стихосложение, ще видим, че това не е описание и разказ за изпитанията на хората в тяхната ежедневна борба за съвършенство. Болката и скръбта, които ни сполетяват, раждат този сърцераздирателен вик „от живота“ и от „първа ръка“.

Това, което имаме тук, е силна лична драма, преживяна от известна историческа личност в реални, особени условия. Колко от вярващите, които пеят Молебдния канон, наистина знаят кой е този човек?
Може би очакваме химнографът на Молебния канон да е чувствителна женска фигура, като Касиана (Св. Касиана Константинополска или Касия е византийска средновековна поетеса, една от първите жени композиторки, игуменка и химнограф. Изследователите на творчеството ѝ смятат, че има над 50 химна, като 23 от тях са включени в богослужебните книги на православната църква бел ред.), или някой добър монах или пустинник. Но не е нито едното, нито другото. Авторът на този химн, пропит от сълзи, е човек в разцвета на силите си, а и е император.

Авторът на този текст е император Теодор II Ласкарис (1222-1258), който малко преди своята кончина е постриган за монах и приема името Теодосий. Според неговите биографи той бил особено благороден човек, който имал щастието да получи отлично образование за своята епоха. Той живял в много трудни времена. Франките били превзели Константинопол, проблемите с българите и Епирското десподство трябвало да бъдат решени, а мюсюлманите в Мала Азия били непосредствена и постоянна заплаха.

Като се има предвид артистичният му темперамент, било невъзможно този император да отговори на такива тежки предизвикателства без това да рефлектира сериозно на неговото здраве. Той бил само на 36 години, когато починал.

Животът му бил белязан от много противоречия, които, разбира се, не били

безпрецедентни нито за Византийския дворец, нито във висшите слоеве на обществото. Но тук именно се крие и най-голямото чудо, което Византия ни предлага: това непоследователно поведение в живота ни, никога не отрича перспективата за вечността и спасението, при условие, разбира се, че има покаяние.

По това време хората извършвали най-ужасни престъпления, но след това с реки от истински сълзи се очиствали в очите ва Бота и на другите човеци.

И съвсем естествено възниква въпросът: какви отношения могат да имат такива хора с Божието царство? Знаем, че Христос каза: „Не съм дошъл да призова праведници, а грешници към покаяние“ (Марк. 2:17). Това означава, че Божието царство не е обитавано от добросъвестни нарцисисти, които никога не са се съкрушавали пред наизследимите Божий тайни, а по-скоро от човеци, родени за нов живот чрез покаянието.

Познавайки много добре тези изкупителни истини, император Теодор II описва самия себе си като „ранен и пронизан от всякаква мъка“, но не се отчайва. Той вярвал и бил нащрек. Вярвал и се надявал, че през всичките тези изпитания Бог подготвя спасение. „Нищо не ми се е случило, казвам, освен очистване на духа и унижение на тялото, тъй че Създателят да може да спаси и двете“.

Нека паметта на блажения император Теодор II, който ни научи на Молебния канон, да бъде вечна.

Автор: Австралийски архиепископ Стилиян

Източник: pemptousia.com

dobrotoliubie.com